

Brussel, 29 november 2024
(OR. en)

16277/24

CLIMA 424
ENV 1160
ENER 583
TRANS 517
AGRI 843
ECOFIN 1444
COMPET 1167
IND 539
MI 986

NOTA

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	het Comité van permanente vertegenwoordigers/de Raad
nr. Comdoc.:	6291/24 + ADD 1-6
Betreft:	Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, "Onze toekomst veiligstellen — De klimaatdoelstelling voor Europa voor 2040 en de weg naar klimaatneutraliteit tegen 2050 met het oog op de totstandbrenging van een duurzame, rechtvaardige en welvarende samenleving" - Gedachtewisseling

1. Als leidraad voor de gedachtewisseling over bovengenoemd onderwerp tijdens de zitting van de Raad (Milieu) op 17 december 2024 heeft het voorzitterschap bijgaande nota met vragen voor de ministers opgesteld.
2. Het Comité van permanente vertegenwoordigers wordt verzocht kennis te nemen van de nota en de vragen van het voorzitterschap, en deze met het oog op bovengenoemde gedachtewisseling aan de Raad toe te zenden.

**Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees
Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's**
**“Onze toekomst veiligstellen — De klimaatdoelstelling voor Europa voor 2040 en de weg naar
klimaatneutraliteit tegen 2050 met het oog op de totstandbrenging van een duurzame,
rechtvaardige en welvarende samenleving”**

- Gedachtewisseling -

Inleiding

Op 6 februari 2024 publiceerde de Commissie haar mededeling “Onze toekomst veilig stellen — De klimaatdoelstelling voor Europa voor 2040 en de weg naar klimaatneutraliteit tegen 2050 met het oog op de totstandbrenging van een duurzame, rechtvaardige en welvarende samenleving”¹, waarin wordt aanbevolen de netto-uitstoot van broeikasgassen tegen 2040 met 90 % te verminderen ten opzichte van 1990. De doelstelling voor 2040 zal, zodra daarover overeenstemming is bereikt, de basis vormen voor de nieuwe nationaal bepaalde bijdrage van de EU in het kader van de Overeenkomst van Parijs, die ruim vóór de COP30 aan het UNFCCC moet worden meegedeeld. De Commissie zal naar verwachting begin 2025 een wetgevingsvoorstel indienen om een klimaatdoelstelling voor 2040 in de Europese klimaatwet op te nemen, en te zijner tijd relevante sectorale maatregelen voorstellen. Uit de meest recente gegevens blijkt dat de prijs die we betalen voor klimaatverandering en niet-handelen enorm hoog is en ook de voordelen van het nemen van maatregelen, zoals voordelen op het gebied van voorzieningszekerheid, waaronder de significante voordelen van een verminderde afhankelijkheid van fossiele brandstoffen, enorm groot zijn.

De besprekingen over de mededeling van de Commissie en de bijbehorende effectbeoordeling in de Groep milieu gingen van start op 12 februari 2024. De Raad (Milieu) hield op 25 maart 2024 een eerste debat over de mededeling. Uit de bespreking bleek dat er algemene steun is voor de vaststelling van een klimaatdoelstelling voor 2040 en dat de delegaties het in grote lijnen eens zijn met de in de mededeling genoemde randvoorwaarden die nodig zijn om een dergelijke doelstelling te bereiken.

¹ Doc. ST 6291/24 + ADD 1-6.

Tijdens het debat in de Raad (Milieu) van 17 juni 2024 legden de ministers de nadruk op de uitvoering van het overeengekomen klimaat- en energiekader 2030, waarvan de belangrijkste randvoorwaarden zijn dat het concurrentievermogen van de EU en een rechtvaardige transitie worden gewaarborgd. Zij benadrukten ook dat er moet worden gezorgd voor voorspelbaarheid en een stabiel uitvoeringstraject op weg naar klimaatneutraliteit, in combinatie met een gunstig regelgevings- en investeringskader. Uit het debat bleek dat de vaststelling van een klimaatdoelstelling voor de EU voor 2040 een alomvattende, sectoroverschrijdende en evenwichtige aanpak vereist, met een betere samenhang tussen klimaat-, energie-, industrie- en ander relevant beleid in verband met wisselwerkingen en onderlinge afhankelijkheden. De ministers benadrukten dat er, om het industriële concurrentievermogen van de EU te waarborgen, onder meer behoefte is aan een gelijk speelveld, zowel wereldwijd als binnen de EU, en aan het koolstofvrij maken van de energiesector middels meer investeringen in innovatieve schone technologieën.

Soortgelijke overwegingen zijn opgenomen in het gezamenlijk plan voor decarbonisatie en concurrentievermogen dat Mario Draghi in zijn in september 2024 gepubliceerde verslag over de toekomst van het Europese concurrentievermogen heeft voorgesteld om de uitdagingen van decarbonisatie het hoofd te bieden en de kansen ervan te benutten. Een geïntegreerde aanpak van decarbonisatie en concurrentievermogen komt ook aan bod in de opdrachtbrieven van de voorzitter van de Commissie aan de kandidaat-commissarissen. Zowel in het verslag-Draghi als in het in april 2024 gepubliceerde verslag van Enrico Letta met als titel “Much more than a market” wordt benadrukt dat de EU dringend vaart moet zetten achter innovatie en de groene transitie om haar doelstellingen voor 2030 en de overkoepelende doelstelling van klimaatneutraliteit, de energietransitie en integratie van de eengemaakte markt te halen.

In aansluiting op de vorige debatten in de Raad over de mededeling van de Commissie, spitste de bespreking op technisch niveau zich tijdens het Hongaarse voorzitterschap toe op de drie randvoorwaarden die de ministers tijdens de zitting van de Raad Milieu in juni hadden benadrukt. De belangrijkste punten die tijdens de besprekingen aan de orde zijn gesteld, worden hieronder samengevat.

Uitvoering van het overeengekomen klimaat- en energiekader 2030

De delegaties zijn het erover eens dat de uitvoering van het Fit for 55-pakket een voorwaarde is voor het bereiken van een ambitieuze klimaatdoelstelling voor 2040. Vervoer, landbouw, gebouwen en landgebruik, verandering in landgebruik en bosbouw (LULUCF) lijken de sectoren te zijn waar de meeste lidstaten momenteel worden geconfronteerd met de grootste uitdagingen bij de uitvoering, onder meer wat betreft het aanpakken van de behoeften van de meest kwetsbaren en het veiligstellen van de nodige financiële middelen. De decarbonisatie van de elektriciteits- en industriële sectoren zal ook aanzienlijke investeringen vergen, onder meer van de particuliere sector. Sommige delegaties waren van mening dat er een regelgevingskader nodig is om particuliere investeringen aan te trekken.

Een aantal delegaties vond de termijnen voor de omzetting en uitvoering van de wetgeving in het kader van het Fit for 55-pakket zeer krap en wees op de administratieve lasten die de nieuwe vereisten met zich meebrengen. Verscheidene delegaties wezen ook op de uitdagingen die gepaard gaan met de uitrol van technologieën voor koolstofverwijdering en -opslag, onder meer wat betreft het vinden van de nodige financiering. Wat de geleerde lessen betreft, pleitten de delegaties in het algemeen voor de voortzetting van een “pakketaanpak” bij het ontwerp van het kader voor de periode na 2030 en waren zij het erover eens dat alle sectoren moeten bijdragen aan de decarbonisatie-inspanningen, maar verscheidene delegaties vroegen om meer flexibiliteit bij het opstellen van de streefcijfers per sector, rekening houdend met de specifieke kenmerken van de lidstaten.

Het concurrentievermogen van de Europese industrie waarborgen

De delegaties waren van mening dat voorspelbaarheid, stabiliteit van de regelgeving en een samenhangend beleidskader belangrijke factoren zijn ter bevordering van het Europese concurrentievermogen. Sommige delegaties onderstreepten dat decarbonisatie het concurrentievermogen kan aanjagen en het potentieel heeft om groei, veerkracht en toekomstbestendige banen in de hand te werken. Verscheidene delegaties wezen op het grote potentieel voor het versterken van het concurrentievermogen dat aanwezig is in de energiesector: sommige benadrukten de centrale rol van hernieuwbare energie in combinatie met opslag, terwijl andere het beginsel van technologieneutraliteit benadrukten en de rol van kernenergie in de transitie erkenden. De delegaties onderstreepten dat de toegang tot schone en betaalbare energie moet worden gewaarborgd, onder meer door verbetering van de infrastructuur, modernisering van het net en ontwikkeling van interconnecties, en dat belemmeringen voor innovatie moeten worden weggenomen, de bureaucratie moet worden verminderd en procedures, zoals vergunningverlening, moeten worden vereenvoudigd. Daarnaast wezen verscheidene delegaties op het potentieel van technologieën voor koolstofverwijdering en op de noodzaak om de uitrol ervan te versnellen, waarbij zorgvuldig moet worden nagedacht over de wijze waarop verwijderingen in het klimaatbeleidskader worden opgenomen. Verscheidene delegaties benadrukten dat er een groot onbenut potentieel ligt in de circulaire economie.

De delegaties benadrukten de cruciale rol van investeringen in onderzoek en innovatie en van financiering voor schone technologie uit zowel publieke als particuliere bronnen. Verscheidene delegaties wezen op de rol van financieringsinstrumenten van de EU, met name het Innovatiefonds, bij de ondersteuning van innovatie. Daarnaast wezen sommige delegaties op het belang van doeltreffende regels inzake staatssteun of overheidsopdrachten. Met betrekking tot het waarborgen van eerlijke concurrentie en een gelijk speelveld op internationaal niveau benadrukten verscheidene delegaties het belang van het mechanisme voor koolstofgrenscorrectie (CBAM) en stelden zij voor na te gaan of het mechanisme kon worden verbeterd zonder dat dit ten koste ging van de verenigbaarheid ervan met de relevante internationale regels. Sommige delegaties benadrukten dat wereldwijde klimaatactie nodig is en riepen in dit verband op tot versterking van de klimaatdiplomatie van de EU, met name wat betreft bewustmaking over en steun voor koolstofbeprijzing.

Een rechtvaardige transitie verzekeren

De delegaties waren het erover eens dat het van essentieel belang is burgers, bedrijven, werknemers en alle belanghebbenden mee te nemen en met het bedrijfsleven samen te werken om ervoor te zorgen dat ook zij bij de groene transitie betrokken zijn. Zij benadrukten de belangrijke rol van samenwerking tussen universiteiten en onderzoekscentra, van onderwijs en een leven lang leren, alsook van omscholing en bijscholing om de beroepsbevolking toe te rusten voor de groene transitie. Daarnaast benadrukten zij het belang van bewustmaking en transparante communicatie met de burgers en van het verstrekken van wetenschappelijk onderbouwde informatie aan het publiek.

Ook werd voorgesteld om de gevolgen van decarbonisatiemaatregelen voor kwetsbare delen van de samenleving in kaart te brengen. Er werd erkend dat de zwaarst getroffen kwetsbare groepen bij de groene transitie moeten worden ondersteund, en verscheidene delegaties waren van mening dat financiering via het Sociaal Klimaatfonds het potentieel heeft om de sociale rechtvaardigheid te verbeteren en moet worden gehandhaafd. Er werd aan herinnerd dat steun kan worden verleend via het cohesiebeleid en andere EU-fondsen, zoals het Fonds voor een rechtvaardige transitie en het Europees Sociaal Fonds, maar dat de beschikbaarheid van informatie over deze mogelijkheden kan worden verbeterd. Daarnaast werden maatregelen die gericht zijn op het verlenen van technische ondersteuning en het delen van beste praktijken nuttig geacht.

Decarbonisatie-instrumenten

De delegaties bespraken ook de rol van decarbonisatie-instrumenten en de rol van koolstofbeprijzing bij het koolstofvrij maken van de industrie in de periode na 2030. De meeste delegaties waren van mening dat het EU-emissiehandelssysteem (ETS) in de periode tot 2050 de hoeksteen van het klimaatbeleid moet blijven, en velen herinnerden eraan dat dit systeem moet worden gecombineerd met een doeltreffend CBAM. Verscheidene delegaties benadrukten dat met betrekking tot ETS 2 (gebouwen, wegvervoer en aanvullende sectoren) zorgvuldig aandacht moet worden besteed aan het doeltreffende gebruik van het Sociaal Klimaatfonds via de sociale klimaatplannen om kwetsbare huishoudens te beschermen tegen buitensporige prijzen. Sommige delegaties pleitten voor uitbreiding van het ETS tot andere sectoren zoals landbouw, afvalverbranding of kleinere zeeschepen, terwijl andere niet voor een verdere uitbreiding van het ETS waren.

Er werd echter op gewezen dat dé oplossing om de Europese economie koolstofvrij te maken niet bestaat. Om de mechanismen voor koolstofbeprijzing aan te vullen, stelden de delegaties onder meer voor om hernieuwbare energiebronnen uit te breiden, groene waterstof en andere koolstofarme technologieën te ontwikkelen, en nog meer maatregelen te nemen om de energie-efficiëntie te verhogen. Verscheidene delegaties herinnerden er ook aan dat er in de toekomst steeds meer behoefte zal zijn aan technologische koolstofverwijderingen en dat er stimulansen moeten worden ingevoerd om de uitrol ervan te ondersteunen.

Vragen voor de ministers:

Tegen deze achtergrond wordt de ministers verzocht van gedachten te wisselen op basis van de volgende vragen:

- 1. Op welke manier en in welke specifieke sectoren uit het Fit for 55-pakket zouden de administratieve lasten kunnen worden verminderd of de vereisten vereenvoudigd of gestroomlijnd om de uitdagingen het hoofd te bieden waarmee overheden en bedrijven worden geconfronteerd in verband met de vereisten die voortvloeien uit het Fit for 55-pakket, zodat het pakket succesvol kan worden uitgevoerd?*
- 2. Welk soort regelgevings- en investeringskader zou in de periode na 2030 nodig zijn om te zorgen voor de nodige voorspelbaarheid en beleidssamenhang om het concurrentievermogen van de Europese industrieën te bevorderen en tegelijkertijd het traject naar klimaatneutraliteit in 2050 voort te zetten? Welke faciliterende maatregelen zouden nodig zijn om een rechtvaardige transitie te waarborgen?*